

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ СУМСЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

РЕКОМЕНДАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

_____ травня 2019 року

м. Суми

№ _____

ПАТ «Сумиобленерго»

40035, м. Суми, вул. Івана Сірка, 7

Про усунення причин виникнення порушення законодавства про захист економічної конкуренції та умов, що йому сприяли

За результатами розгляду заяви товариства з обмеженою відповідальністю «Даск Ойл» (місцезнаходження юридичної особи: 40024, м. Суми, вул. Сумсько-Київських дивізій, буд. 24, ідентифікаційний код юридичної особи – 34593212, далі – ТОВ «Даск Ойл») від 05.02.2016 (zareєстровано в тервідділенні 05.02.2016 за № 01-26/271) щодо неправомірності дій публічного акціонерного товариства «Сумиобленерго» (місцезнаходження юридичної особи: 40035, м. Суми, вул. Івана Сірка, буд. 7, ідентифікаційний код юридичної особи – 23293513, далі – ПАТ «Сумиобленерго», Товариство), які полягають у непогодженні Робочого проекту «Реконструкція мережі 10/0,4кВ для електропостачання електроустановок АГНКС ТОВ «Даск Ойл» вул. Садова, 1А, с. Сад, Сумський район» (далі – Проект), виконаного на підставі технічних умов приєднання, яке не є стандартним, до електричних мереж ПАТ «Сумиобленерго» електроустановок АГНКС ТОВ «Даск Ойл» від 30.07.2014 № 56/7323 (далі – ТУ від 30.07.2014 № 56/7323), та подання Управління Служби безпеки України в Сумській області від 28.02.2017 № 3985 (zareєстровано в тервідділенні 09.03.2017 за № 01-25/522) щодо неправомірності дій ПАТ «Сумиобленерго», які полягають у кількаразовій відмові ТОВ «Даск Ойл» погодити Проект з невмотивованих причин, розпорядженням адміністративної колегії Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України розпочато розгляд справи № 02-06/02-2017, за ознаками порушення ПАТ «Сумиобленерго» законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку послуг приєднання до місцевих (локальних) електричних мереж у територіальних (географічних) межах Сумської області, на якій розташовані належні ПАТ «Сумиобленерго» діючі місцеві (локальні) електромережі та електричні мережі інших власників, що перебувають у користуванні ПАТ «Сумиобленерго», для забезпечення потужності, замовленої до приєднання, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

В ході розгляду справи, збору та аналізу доказів територіальним відділенням встановлено наступне.

ПАТ «Сумиобленерго» є юридичною особою, має самостійний баланс, печатку зі своїм найменуванням, рахунки у банках. Згідно зі статутом основною метою діяльності ПАТ «Сумиобленерго», зокрема, є передача і надійне постачання електричної енергії

споживачам на умовах укладених договорів. Враховуючи зазначене, ПАТ «Сумиобленерго» у значенні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є суб'єктом господарювання, і до нього можливе застосування норм цього Закону.

Відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за № 317/6605 (далі - Методика), територіальним відділенням проведено дослідження ринку послуг приєднання до місцевих (локальних) електричних мереж (систем розподілу електричної енергії) у територіальних (географічних) межах Сумської області, на якій розташовані належні ПАТ «Сумиобленерго» діючі місцеві (локальні) електромережі та електричні мережі інших власників, що перебувають у користуванні ПАТ «Сумиобленерго» (системи розподілу електричної енергії у межах місць провадження господарської діяльності ПАТ «Сумиобленерго»).

Об'єкти аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

Об'єктами аналізу щодо визначення монопольного становища є:

- ПАТ «Сумиобленерго»;
- послуги приєднання до місцевих (локальних) електричних мереж (систем розподілу електричної енергії).

Товарні межі ринку

Відповідно до пункту 5.1. Методики товарними межами ринку є товар (товарна група), сукупність схожих, однорідних предметів господарського обороту, в межах якої споживач за звичайних умов може перейти від споживання певного виду предметів господарського обороту до споживання іншого. Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється із переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи), за показниками взаємозамінності, якими зокрема є: подібність призначення, споживчих властивостей, умов використання тощо; подібність фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників тощо; наявність спільної групи споживачів товару (товарної групи); відсутність суттєвої різниці в цінах; взаємозамінність товарів (товарної групи) з точки зору їх виробництва, тобто здатності виробників запропонувати нові товари на заміну існуючих.

Товариство здійснювало діяльність на підставі ліцензій на право провадження господарської діяльності з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами, виданої відповідно до постанови Національної комісії з питань регулювання електроенергетики України (далі – НКРЕ) від 17.09.1996 № 91 та ліцензії на право провадження господарської діяльності з постачання електричної енергії за регульованим тарифом, виданої відповідно до постанови НКРЕ від 01.10.1996 № 132, які були анульовані 01.01.2019 згідно із постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП) від 16.11.2018 № 1445.

Відповідно до статті 5 Закону України «Про природні монополії» ринок передачі та розподілу електричної енергії віднесено до сфери діяльності суб'єктів природних монополій. Положення статті 1 зазначеного закону передбачають, що природна монополія - це стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами

(послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).

Враховуючи зазначене, ПАТ «Сумиобленерго» є суб'єктом природної монополії на ринку передачі та розподілу електричної енергії місцевими (локальними) електромережами (розподілу електричної енергії), оскільки виробляє (реалізовує) послуги на цьому ринку.

Питання приєднання електроустановок до місцевих (локальних) електричних мереж (систем розподілу електричної енергії) у досліджуваному періоді регулювалось зокрема: Законом України «Про електроенергетику», Правилами приєднання електроустановок до електричних мереж, затвердженими постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики від 13.01.2013 № 32, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 08.02.2013 за № 236/22768 (далі – Правила приєднання електроустановок), Правилами користування електричною енергією, затвердженими постановою НКРЕ від 31.07.96 № 28 (у редакції постанови НКРЕ від 17.10.2005 № 910), зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 2 серпня 1996 р. за № 417/1442 (далі – ПКЕЕ) а також, Законом України «Про ринок електричної енергії», Кодексом систем розподілу, затвердженим постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 310 (далі – Кодекс систем розподілу) та іншими нормативними актами.

У значенні статті 1 Закону України «Про електроенергетику» приєднання електроустановки – це надання електропередавальною організацією послуги замовнику із створення технічної можливості для передачі (прийняття) в місце приєднання електроустановки замовника відповідної потужності до електричних мереж електропередавальної організації (у тому числі новозбудованих) електричної енергії необхідного обсягу з дотриманням показників її якості та надійності.

Згідно з абзацом другим пункту 1.7.1 Правил приєднання електроустановок для визначення типу приєднання (стандартне приєднання або приєднання, яке не є стандартним) за точку забезпечення потужності приймається найближча точка в існуючих (діючих) електричних мережах (кабельна лінія, повітряна лінія або трансформаторна підстанція) електропередавальної організації ступеня напруги, що відповідає ступеню напруги в точці приєднання.

Відповідно до розділів 2, 3 Правил приєднання електроустановок, для отримання послуги з приєднання до місцевих (локальних) електричних мереж в залежності від типу (стандартне приєднання або приєднання, яке не є стандартним) необхідним є виконання ряду заходів, зокрема подання заяви замовником, підготовка електропередавальною організацією договору про приєднання, невід'ємною частиною якого є технічні умови, технічних вимог до проекту зовнішнього електрозабезпечення, виконання проектної документації, будівельно-монтажних, пусконаладжувальних робіт та введення в експлуатацію новозбудованих чи реконструйованих електроустановок до точки приєднання замовника, підключення електроустановки замовника до електричних мереж електропередавальної організації тощо.

У значенні пункту 70 статті 1 Закону України «Про ринок електричної енергії», приєднання електроустановки – це надання замовнику оператором системи передачі або оператором системи розподілу послуги із створення технічної можливості для передачі (прийняття) у місце приєднання електроустановки замовника відповідної потужності до електричних мереж системи передачі або системи розподілу (у тому числі новозбудованих) електричної енергії необхідного обсягу з дотриманням показників її якості та надійності.

Згідно із розділом IV «Порядок приєднання до систем розподілу» Кодексу систем розподілу (набув чинності 19.04.2018), для отримання послуги з приєднання до систем розподілу електричної енергії необхідним є виконання ряду заходів, зокрема подання заяви замовником, підготовка оператором систем розподілу договору про приєднання, видача технічних умов та технічного завдання на проектування, розроблення проектної документації, погодження з оператором систем розподілу проектної документації,

виконання будівельно-монтажних та пусконаладжувальних робіт, прийняття електроустановок в експлуатацію тощо.

Остаточною метою замовника за результатами послуги приєднання до місцевих (локальних) електричних мереж незалежно від типу приєднання, є споживання електричної енергії або реалізація виробленої електричної енергії.

Таким чином з точки зору подібності призначення, фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників, наявності спільної групи споживачів та виробників товару, послуги приєднання до місцевих (локальних) електричних мереж (систем розподілу електричної енергії) не мають замінників.

Товарними межами ринку визначено «послуги приєднання до місцевих (локальних) електричних мереж (систем розподілу електричної енергії)».

Територіальні (географічні) межі ринку

Територіальні межі досліджуваного ринку визначено згідно з розділом 6 Методики визначення монопольного становища шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживачів придбання є неможливим або недоцільним.

Згідно з пунктом 1.3. Правил приєднання електроустановок для отримання проекту договору про приєднання замовник звертається до електропередавальної організації за місцем розташування його електроустановок із заявою про приєднання електроустановки певної потужності при зверненні до електропередавальної організації. До заяви про приєднання електроустановки певної потужності замовник додає ситуаційний план із зазначенням місця розташування електроустановки та викопіювання з топографо-геодезичного плану в масштабі 1:2000 із зазначенням місця розташування електроустановки, земельної ділянки або прогнозованої точки приєднання. Відповідно до пункту 1.7 Правил приєднання електроустановок точка приєднання має бути розташована на межі земельної ділянки замовника або, за згодою замовника, на території цієї земельної ділянки.

Згідно вимог пункту 6.1. Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів товарної групи, є неможливим або недоцільним. При остаточному визначенні територіальних (географічних) меж ринку визначальною є менша здатність до переміщення або попиту, або пропозиції.

Відповідно до частини першої статті 181 ЦК України до нерухомих речей (нерухоме майно, нерухомість) належать земельні ділянки, а також об'єкти, розташовані на земельній ділянці, переміщення яких є неможливим без їх знецінення та зміни їх призначення. Таким чином, переміщення попиту на послуги обмежується місцем знаходження земельної ділянки або об'єкта нерухомого майна (об'єкта будівництва), оскільки отримання послуг є можливим лише від електропередавальної організації за місцем розташування електроустановок замовника.

Крім того відповідно до частини 3 пункту 1.10. ПКЕЕ, для забезпечення передачі електричної енергії електричними мережами, що не належать електропередавальній організації, між електропередавальною організацією та відповідним власником мереж, який не має ліцензії на здійснення діяльності з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами, укладається договір щодо спільного використання електричних мереж.

Відповідно до пункту 1.9 Правил приєднання електроустановок, якщо в схемі інженерного забезпечення електричною енергією електроустановок замовника від точки забезпечення потужності, замовленої до приєднання, до струмоприймачів замовника передбачається використання мереж декількох власників електричних мереж, підготовка технічних умов та виконання необхідних погоджень покладаються на електропередавальну організацію, на території здійснення ліцензованої діяльності якої розташовані електроустановки замовника.

Електропередавальна організація, на території здійснення ліцензованої діяльності якої розташовані електроустановки замовника, укладає договір про приєднання до електричних мереж, невід'ємною частиною якого є технічні умови.

Відповідно до пункту 1.4 Умов та Правил здійснення підприємницької діяльності з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами, затверджених постановою Національної комісії з питань регулювання електроенергетики України від 13.06.1996 № 15, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 26.07.1996 за № 408/1433 (надалі – Умови та Правила) територія здійснення ліцензованої діяльності - територія адміністративно-територіальної одиниці, де розташовані місцеві (локальні) електричні мережі, що перебувають у власності ліцензіата, яку ліцензіат погоджує з центральним органом виконавчої влади, що здійснює управління в електроенергетиці, указується ліцензіатом в описі за формою, наведеною в додатку до Умов та Правил, і затверджується НКРЕ в установленому порядку. Якщо на території адміністративно-територіальної одиниці розташовані електричні мережі інших ліцензіатів, то територія здійснення ліцензованої діяльності кожного з цих ліцензіатів визначається відповідно до території розташування об'єктів електроенергетики, що перебувають у власності ліцензіата.

Відповідно до роз'яснення НКРЕ (лист від 17.05.2006 № 05-39-11/2427) закріплена територія формується відповідно до мереж, які належать постачальнику електричної енергії за регульованим тарифом за ознакою права власності або іншого речового права, і однозначно визначається назвою географічної території відповідно до адміністративно-територіального поділу України. Проте, в окремих випадках, а саме на межі географічної території адміністративно-територіальної одиниці, територія здійснення ліцензованої діяльності енергопостачальної компанії може не збігатися з географічною територією відповідно до адміністративно-територіального поділу, що пояснюється існуючими схемами місцевих (локальних) електромереж, що функціонували до структурної перебудови в електроенергетиці.

Згідно із Ліцензійними умовами провадження господарської діяльності з розподілу електричної енергії, затвердженими постановою НКРЕКП від 25.07.2017 № 932 (далі – Ліцензійні умови) місце провадження господарської діяльності - територія (або частина території) адміністративно-територіальної одиниці, де розташовані об'єкти електроенергетики, призначені для розподілу електричної енергії, що перебувають у власності здобувача ліцензії (ліцензіата), та електричні мережі споживачів, які живляться від мереж здобувача ліцензії (ліцензіата) або від приєднаних до мереж здобувача ліцензії (ліцензіата) електричних мереж інших власників, які не мають ліцензії на розподіл електричної енергії, яку здобувач ліцензії (ліцензіат) погодив з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику в електроенергетичному комплексі, та зазначив у документах, що додаються до заяви про отримання ліцензії (з урахуванням змін до документів, поданих ліцензіатом в установленому цими Ліцензійними умовами порядку). Якщо на території адміністративно-територіальної одиниці розташовані об'єкти електроенергетики інших ліцензіатів з розподілу електричної енергії, то місце провадження діяльності кожного з цих ліцензіатів визначається відповідно до території розташування об'єктів електроенергетики, що перебувають у власності ліцензіата, та електричних мереж споживачів, які живляться від мереж цього ліцензіата.

Враховуючи вказані обставини, до складу території здійснення ліцензованої діяльності ПАТ «Сумиобленерго», окрім території Сумської області, віднесено частини території суміжних із Сумською областю районів Харківської, Полтавської та Чернігівської областей.

Виходячи із зазначеного, територіальними (географічними) межами ринку визначено територіальні (географічні) межі Сумської області, на якій розташовані належні ПАТ «Сумиобленерго» діючі місцеві (локальні) електромережі та електричні мережі інших власників, що перебувають у користуванні ПАТ «Сумиобленерго» (системи розподілу електричної енергії у межах місць провадження господарської діяльності ПАТ «Сумиобленерго»).

Часові межі ринку

Відповідно до пункту 7.1 Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило – один рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою.

У зв'язку із зазначеним, часовими межами ринку визначено липень-грудень 2014 року, 2015, 2016, 2017, 2018 роки та січень-березень 2019 року.

Перелік споживачів

Пунктом 1.3 Методики визначення монопольного становища встановлено, що споживач – це юридична чи фізична особа, яка здійснює діяльність з придбання та використання товарів, послуг, робіт на відповідному товарному (товарних) ринку (ринках).

Споживачами послуг приєднання до місцевих (локальних) електричних мереж (систем розподілу електричної енергії) є фізичні та юридичні особи, які письмово повідомили електропередавальній організації (оператору систем розподілу) про намір приєднати до електричних мереж новозбудовані електроустановки або змінити технічні параметри діючих електроустановок внаслідок реконструкції чи технічного переоснащення.

Визначення потенційних конкурентів і бар'єрів вступу на ринок

Оскільки послуги приєднання до місцевих (локальних) електричних мереж (систем розподілу електричної енергії) можуть надаватися лише електропередавальними організаціями (операторами систем розподілу) дослідження наявності потенційних конкурентів обмежується колом ліцензіатів, які мають статус природних монополій.

Ринок послуг приєднання до місцевих (локальних) електричних мереж (систем розподілу електричної енергії) є суміжним (нерозривно пов'язаним як у технічному, так і юридичному розумінні) з ринком передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами (розподілу електричної енергії). Послуги приєднання не можуть надаватися жодним іншим суб'єктом господарювання, окрім як електропередавальною організацією (оператором системи розподілу), яка діє виключно в межах території, де розташовані її електричні мережі. Виключні функції впливають з визначення терміну «приєднання», що міститься у статті 1 Закону України «Про електроенергетику» та пункту 70 статті 1 Закону України «Про ринок електричної енергії».

Таким чином, ПАТ «Сумиобленерго» одноосібно діє на ринку передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами (розподілу електричної енергії) в межах території, де розташовані його електричні мережі, як і на ринку приєднання до місцевих (локальних) електричних мереж (систем розподілу електричної енергії).

При цьому суб'єкти господарювання не можуть мати паралельних мереж в межах території, де розташовані мережі інших ліцензіатів, оскільки природна монополія - це стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва.

Відповідно до пункту 9.3. Методики наявність хоча б одного бар'єру вступу на ринок, що не може бути подоланий суб'єктом господарювання протягом 1 - 2 років унаслідок неможливості компенсації за цей час витрат, необхідних для вступу на ринок, розглядається як ознака того, що суб'єкт господарювання не є потенційним конкурентом. У той же час, пунктом 9.2 Методики визначено, що бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є адміністративні обмеження, економічні та організаційні обмеження.

Таким чином, у ПАТ «Сумиобленерго» відсутні потенційні конкуренти на ринку приєднання до місцевих (локальних) електричних мереж (систем розподілу електричної енергії) на території Сумської області, на якій розташовані належні ПАТ «Сумиобленерго» діючі місцеві (локальні) електромережі та електричні мережі інших

власників, що перебувають у користуванні ПАТ «Сумиобленерго» (системи розподілу електричної енергії у межах місць провадження господарської діяльності ПАТ «Сумиобленерго»).

Установлення монопольного (домінуючого) становища

Рішенням адміністративної колегії Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 17.05.2016 № 20 у справі № 02-06/31-2015 встановлено, що ПАТ «Сумиобленерго» у значенні частини 1 статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є суб'єктом господарювання, що займав монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з приєднання до місцевих (локальних) електричних мереж у територіальних (географічних) межах Сумської області, на якій розташовані належні ПАТ «Сумиобленерго» діючі місцеві (локальні) електромережі та електричні мережі інших власників, що перебувають у користуванні ПАТ «Сумиобленерго» для забезпечення потужності, замовленої до приєднання, у липні-грудні 2014 року та у 2015 році з часткою 100 відсотків

Протягом 2016, 2017, 2018 років та січня-березня 2019 року структура ринку послуг приєднання до місцевих (локальних) електричних мереж (систем розподілу електричної енергії) у територіальних (географічних) межах Сумської області, на якій розташовані належні ПАТ «Сумиобленерго» діючі місцеві (локальні) електромережі та електричні мережі інших власників, що перебувають у користуванні ПАТ «Сумиобленерго» (системи розподілу електричної енергії у межах місць провадження господарської діяльності ПАТ «Сумиобленерго») не змінилась.

Таким чином є підстави стверджувати, що ПАТ «Сумиобленерго» у значенні частини 1 статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є суб'єктом господарювання, що займав монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг приєднання до місцевих (локальних) електричних мереж (систем розподілу електричної енергії) у територіальних (географічних) межах Сумської області, на якій розташовані належні ПАТ «Сумиобленерго» діючі місцеві (локальні) електромережі та електричні мережі інших власників, що перебувають у користуванні ПАТ «Сумиобленерго» (системи розподілу електричної енергії у межах місць провадження господарської діяльності ПАТ «Сумиобленерго»), у 2016, 2017, 2018 роках та січні-березні 2019 року з часткою 100 відсотків.

Правова оцінка дій суб'єкта господарювання

Відповідно до підпункту 1 пункту 10.1 ПКЕЕ, які були чинними на час існування спірних правовідносин між ТОВ «Даск Ойл» та ПАТ «Сумиобленерго», споживачі електричної енергії мають право на приєднання власних електроустановок до мереж електропередавальної організації або іншого власника електромереж у порядку, передбаченому законодавством України.

Зазначена норма кореспондується з підпунктом 3 пункту 11.2 ПКЕЕ, відповідно до якого електропередавальна організація зобов'язана приєднувати до своїх електричних мереж електроустановки споживачів з дотриманням вимог законодавства України.

Порядок приєднання новозбудованих, реконструйованих чи технічно переоснащених електроустановок замовників (крім когенераційних установок) до електричних мереж встановлений Правилами приєднання електроустановок.

Особливості порядку надання та отримання послуги з приєднання, яке не є стандартним, зазначені у розділі 3 Правил приєднання до електроустановок та передбачають, зокрема: подання замовником заяви до електропередавальної організації; підготовку та видачу електропередавальною організацією договору про приєднання та підписаних технічних умов, підписання договору про приєднання сторонами, розроблення замовником проектної документації на електроустановки зовнішнього електрозабезпечення; узгодження з електропередавальною організацією проектної документації; здійснення оплати замовником вартості послуг з приєднання; виконання електропередавальною організацією будівельно-монтажних, пусконаладжувальних

робіт, введення в експлуатацію новозбудованих чи реконструйованих електроустановок до точки приєднання замовника, укладання договору про користування електричною енергією або договору про постачання електричної енергії та підключення електроустановки замовника до електричних мереж електропередавальної організації.

Згідно з вимогами пункту 3.1.7 Правил приєднання електроустановок замовник за участю проектної організації до початку будівельно-монтажних робіт, пов'язаних з виконанням договору про приєднання, має подати на узгодження електропередавальній організації, яка видала технічні умови, проектну документацію на електроустановки зовнішнього електрозабезпечення.

Строк розгляду поданої електропередавальній організації на узгодження проектної документації не може перевищувати 15 робочих днів від дня отримання, а у випадку приєднання електроустановок потужністю 5 МВт та більше - 30 робочих днів. За результатами розгляду електропередавальна організація формує остаточний перелік зауважень та рекомендацій та оформлює технічне рішення до проектної документації. Зауваження та рекомендації до проектної документації викладаються окремим розділом у технічному рішенні.

Доопрацьована проектна документація підлягає повторному погодженню в установленому цими Правилами порядку.

При повторному погодженні проектної документації не дозволяється висувати нові зауваження, які не були висловлені в технічному рішенні.

З метою збільшення дозволеної (приєднаної) електричної потужності електроустановок автомобільної газонакачувальної компресорної станції, розташованої за адресою: Сумська обл., Сумський р-н, с. Сад, вул. Садова, 1а, з 200 кВт до 350 кВт (III категорія електропостачання) ТОВ «Даск Ойл» уклало з ПАТ «Сумиобленерго» договір про приєднання до електричних мереж ПАТ «Сумиобленерго» від 30.07.2014 № 56/173, додатком до якого є ТУ від 30.07.2014 № 56/7323.

На підставі ТУ від 30.07.2014 № 56/7323 ТОВ «Даск Ойл» замовило та розробило проектну документацію «Робочий проект «Реконструкція мережі 10/0,4кВ для електропостачання електроустановок АГНКС ТОВ «Даск Ойл» вул. Садова, 1А, с. Сад, Сумський район» та надало її ПАТ «Сумиобленерго» на погодження.

За результатами розгляду Проекту ПАТ «Сумиобленерго» листом від 07.12.2015 № 36/16191 повідомило про його непогодження в частині обліку електроенергії з наступних причин:

- місце встановлення приладу обліку не відповідає вимогам п. 1.5.6 ПУЕ;
- в проекті не відображено тип клемної колодки обліку електроенергії згідно п. 9.3.3 ТУ;

- в проекті відсутній перелік струмоприймачів електрообладнання, щодо вибору розрахункових ТС з урахуванням номінального і мінімального режимів споживання потужності електроустановкою, згідно п. 9.3.2 ТУ;

- в проекті не відображені електроприймачі, які відносяться до I категорії надійності електропостачання;

- зазначений в проекті облік споживання електроенергії на основі локального устаткування збору та обробки даних (ЛУЗОД), не відповідає вимогам Свідоцтва № 0354 від 31.12.2014 про перевірку робочого засобу вимірювальної техніки, а саме – коефіцієнт трансформації (Кттс), зазначений в свідоцтві, не відповідає Кттс, зазначеному в Проекті.

Листом від 14.12.2015 № 35/16572 ПАТ «Сумиобленерго» не погодило Проект в частині обліку електроенергії з наступних причин:

- розрахунок лінії 10кВ на допустиму втрату напруги виконано не вірно, встановлена потужність не відповідає розрахунковій схемі;

- місце встановлення приладу обліку не відповідає вимогам п. 1.5.6 ПУЕ;
- облік повинен бути встановлений на межі балансової належності відповідно до п. 1.5.6 ПУЕ;

- в Проекті не відображено тип клемної колодки обліку електроенергії, згідно п. 9.3.3 ТУ;

- в Проекті відсутній перелік струмоприймачів електрообладнання, щодо вибору розрахункових вимірювальних ТС з урахуванням номінального і мінімального режимів споживання потужності електроустановкою, згідно п. 9.3.2 ТУ;

- в Проекті не відображені електроприймачі, які відносяться до I категорії надійності електропостачання;

- зазначений в Проекті облік споживання електроенергії на основі локального устаткування збору та обробки даних (ЛУЗОД), не відповідає вимогам Свідоцтва № 0654 від 31.12.2014 про перевірку робочого засобу вимірювальної техніки, а саме – коефіцієнт трансформації (Кттс), зазначений в свідоцтві не відповідає Кттс, зазначеному в Проекті.

Листом від 29.12.2015 № 36/17276 ПАТ «Сумиобленерго» надало відповідь про непогодження Проекту в частині обліку електроенергії з наступних причин:

- місце встановлення приладу обліку не відповідає вимогам п. 1.5.6 ПУЕ;

- в Проекті відсутній перелік струмоприймачів електрообладнання, щодо вибору розрахункових вимірювальних ТС з урахуванням номінального і мінімального режимів споживання потужності електроустановкою, згідно п. 9.3.2 ТУ;

- в Проекті не відображені електроприймачі, які відносяться до I категорії надійності електропостачання, згідно п. 2.2 ДБН В.2.5-23:2010.

Листом від 11.01.2016 № 35/143 ПАТ «Сумиобленерго» надало відповідь про непогодження Проекту в частині обліку електроенергії з наступних причин:

- місце встановлення приладу обліку не відповідає вимогам п. 1.5.6 ПУЕ;

- в Проекті відсутній перелік струмоприймачів електрообладнання, щодо вибору розрахункових вимірювальних ТС з урахуванням номінального і мінімального режимів споживання потужності електроустановкою, згідно п. 9.3.2 ТУ;

- в Проекті не відображені електроприймачі, які відносяться до I категорії надійності електропостачання, згідно п. 2.2 ДБН В.2.5-23:2010.

Листом від 14.03.2017 № 36/3386 Товариство надало технічне рішення до проектної документації «Реконструкція мережі 10 кВ для електропостачання електроустановок АГНКС ТОВ «Даск Ойл» вул. Садова, 1А, с. Сад, Сумський район» з переліком наступних зауважень:

- місце встановлення приладу обліку не відповідає вимогам п. 1.5.6 Правил улаштування електроустановок, що затверджені наказом № 496 від 20.06.2014 Міністерства енергетики та вугільної промисловості України;

- в Проекті відсутній перелік струмоприймачів електрообладнання, щодо вибору розрахункових вимірювальних трансформаторів струму з урахуванням номінального і мінімального режимів споживання потужності електроустановкою, згідно п. 9.3.2 ТУ;

- в Проекті не відображені електроприймачі, які відносяться до I категорії надійності електропостачання, згідно п. 2.2 ДБН В.2.5-23:2010 та п. 4.1 Інструкції щодо вимог пожежної безпеки під час проектування автозаправних станцій.

За результатами аналізу листів ПАТ «Сумиобленерго» від 07.12.2015 № 36/16191, від 14.12.2015 № 35/16572, від 29.12.2015 № 36/17276, від 11.01.2016 року № 35/143 та технічного рішення від 14.03.2017 № 36/3386 встановлено, що:

1) всупереч вимогам пункту 3.1.7 Правил приєднання електроустановок строк поданої електропередавальній організації на узгодження проектної документації перевищив 15 робочих днів;

2) ПАТ «Сумиобленерго» листом від 14.12.2015 № 35/16572 висунуло нові зауваження, які не були висловлені у листі ПАТ «Сумиобленерго» від 07.12.2015 № 36/16191, а саме:

- розрахунок лінії 10 кВ на допустиму втрату напруги виконано невірно, встановлена потужність не відповідає схемі;

- облік повинен бути встановлений на межі балансової належності відповідно до п. 1.5.6 ПУЕ.

Таким чином, ПАТ «Сумиобленерго» ухилялось від способу узгодження проектної документації, передбаченого пунктом 3.1.7 Правил приєднання електроустановок, який зобов'язує електропередавальну організацію за результатами розгляду проектної документації сформувати остаточний перелік зауважень та рекомендацій і оформити технічне рішення до проектної документації, а також забороняє висунення електропередавальним підприємством нових зауважень, які не були висловлені в технічному рішенні.

Натомість ПАТ «Сумиобленерго» викладало зауваження у формі листів, які не є технічним рішенням, та висувало додаткові нові зауваження.

Враховуючи зазначене, дії ПАТ «Сумиобленерго», які полягають у порушенні способу та порядку узгодження проектної документації на електроустановки зовнішнього забезпечення, шляхом неоформлення технічного рішення до проектної документації, містять ознаки порушення, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку послуг приєднання до місцевих (локальних) електричних мереж (систем розподілу електричної енергії) у територіальних (географічних) межах Сумської області, на якій розташовані належні ПАТ «Сумиобленерго» діючі місцеві (локальні) електромережі та електричні мережі інших власників, що перебувають у користуванні ПАТ «Сумиобленерго» (системи розподілу електричної енергії у межах місць провадження господарської діяльності ПАТ «Сумиобленерго»), що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Разом з тим, з метою визнання зауважень ПАТ «Сумиобленерго» до Проекту незаконними, ТОВ «Даск Ойл» звернулось до господарського суду Сумської області (судова справа № 920/665/16).

Рішенням господарського суду Сумської області від 11.10.2016, залишеним без змін постановою Харківського апеляційного господарського суду від 09.02.2017 позовні вимоги ТОВ «Даск Ойл» задоволено частково, визнано зауваження ПАТ «Сумиобленерго» до Проекту незаконними.

Постановою Вищого господарського суду України від 15.05.2017 у справі № 920/665/16 рішення господарського суду Сумської області від 11.10.2016 та постанову Харківського апеляційного господарського суду від 09.02.2017 скасовано, справу направлено на новий розгляд.

Рішенням господарського суду Сумської області від 13.09.2017 позов задоволено частково, визнано зауваження ПАТ «Сумиобленерго» до Проекту незаконними.

ПАТ «Сумиобленерго» з рішенням суду першої інстанції не погодилось та подало апеляційну скаргу, в якій просило скасувати рішення господарського суду Сумської області від 13.09.2017 по справі № 920/665/16.

У зв'язку із відмовою ТОВ «Даск Ойл» від позову, ухвалою Харківського апеляційного суду від 14.05.2018 у справі № 920/665/16 визнано нечинним рішення господарського суду Сумської області від 13.09.2017.

Окрім цього, ТОВ «Даск Ойл» листом від 20.04.2018 № 18 (zareestrovano в тервідділенні 24.04.2018 за № 01-27/751) відмовилось від власної заяви про порушення законодавства про захист економічної конкуренції від 05.02.2016 (zareestrovano в тервідділенні 05.02.2016 за № 01-26/271) та попросило закрити провадження у справі № 02-06/02-2017. ТОВ «Даск Ойл» також зазначило, що сторонами у справі вжито відповідних заходів для недопущення негативних наслідків.

У ході проведення планової перевірки дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції ПАТ «Сумиобленерго» у 2016 році та першому кварталі 2017 року (Акт перевірки дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції публічним акціонерним товариством «Сумиобленерго» від 20.06.2017 № 2) встановлено

аналогічні факти ухилення від способу узгодження проектної документації, передбаченого пунктом 3.1.7 Правил приєднання електроустановок.

Так, ПАТ «Сумиобленерго» викладало зауваження у формі листів, які не є технічним рішенням, та висувало додаткові нові зауваження, зокрема при погодженні проектної документації замовникам:

- комунальному підприємству «Сумитеплоенергоцентрально» Сумської міської ради (далі – КП «Сумитеплоенергоцентрально» СМР), приєднання якого здійснювалось на підставі договору «Про приєднання до електричних мереж ПАТ «Сумиобленерго» від 28.09.2016 № 56/165;

- товариству з обмеженою відповідальністю «Тріз» ЛТД (далі – ТОВ «Тріз» ЛТД), приєднання електроустановок якого здійснювалось на підставі договору «Про приєднання до електричних мереж ПАТ «Сумиобленерго» від 01.09.2015 № 56/11198;

- фізичній особі-підприємцю Бринзі Тетяні Володимирівні (далі – ФОП Бринза Т.В.), приєднання електроустановок якої здійснювалось на підставі договору «Про приєднання до електричних мереж ПАТ «Сумиобленерго» від 25.01.2016 № 56с.

З метою повного і всебічного розгляду справи територіальне відділення листами від 14.08.2018 № 02-10/1191, від 14.08.2018 № 02-10/1190 та від 14.08.2018 № 02-10/1189 звернулось до КП «Сумитеплоенергоцентрально» СМР, ТОВ «Тріз» ЛТД та ФОП Бринзи Т.В. відповідно з питанням чи призвели дії ПАТ «Сумиобленерго», які полягають у викладенні зауважень до проектної документації на електроустановки зовнішнього забезпечення у формі листів, які не є технічним рішенням, а також висловлення нових зауважень, зокрема, до:

- завдання шкоди або збитків;
- обмеження виробництва, ринків або технічного розвитку;
- суттєвого обмеження конкурентоспроможності на ринку;
- створення перешкод доступу на ринок чи усуненню з ринку.

У відповідь на зазначений лист тервідділення КП «Сумитеплоенергоцентрально» СМР листом від 22.08.2018 № 01-02/647 повідомило, що вищезазначені дії ПАТ «Сумиобленерго» не призвели до перелічених у листі наслідків.

ТОВ «Тріз» ЛТД листом від 05.09.2018 № 918 повідомило, що з причини відсутності документації щодо приєднання до мереж, останнє не має можливості надати вичерпну відповідь на поставлені питання.

ФОП Бринза Т.В. не отримала лист тервідділення від 14.08.2018 № 02-10/1189 у зв'язку з чим, його було повернуто до тервідділення за закінченням терміну зберігання. При цьому, за інформацією з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (витяг від 14.01.2019 № 1004859687) ФОП Бринза Т.В. припинила підприємницьку діяльність 31.01.2017.

Законодавче регулювання відносин у сфері послуг приєднання до систем розподілу електричної енергії

Після набуття чинності нормативних актів, які реалізують вимоги Закону України «Про ринок електричної енергії», врегулювання відносин у сфері приєднання до систем розподілу електричної енергії здійснюється на підставі розділу IV «Порядок до приєднання систем розподілу» Кодексу систем розподілу.

Порядок надання послуги з нестандартного приєднання (нестандартного приєднання «під ключ» та нестандартного приєднання з проектуванням Замовником лінійної частини приєднання відповідно до умов договору про нестандартне приєднання) встановлений пунктом 4.3 Кодексу систем розподілу.

Відповідно до пункту 4.4.1 Кодексу систем розподілу замовник звертається до ОСР (оператора систем розподілу) щодо наміру приєднатися до системи розподілу із заявою. У заяві замовник має вказати про свій намір або його відсутність щодо самостійного проектування лінійної частини приєднання.

ОСР розробляє та надає замовнику технічні умови на приєднання, які є невід'ємним додатком до договору про приєднання.

Згідно із пунктами 4.6.2 та 4.6.3 Кодексу систем розподілу у разі стандартного та нестандартного приєднання «під ключ» розроблення проектно-кошторисної документації на електроустановки зовнішнього електрозабезпечення здійснюється ОСР (та включає ввідний пристрій з комутаційним апаратом (ввідним)).

У разі розроблення проекту лінійної частини нестандартного приєднання Замовником завдання на проектування має бути сформульовано замовником щодо одного з варіантів створення лінійної частини приєднання (від найближчої або від альтернативної точки приєднання до мереж ОСР) відповідно до наданих ОСР технічних умов. ОСР на запит Замовника або проектною організацією Замовника має надавати всі необхідні для проектування дані. У такому разі Замовник забезпечує узгодження з ОСР та іншими заінтересованими сторонами проектною документацією на будівництво електричних мереж лінійної частини приєднання та здійснює заходи щодо відведення земельних ділянок для розміщення відповідних об'єктів електроенергетики.

Відповідно до пункту 4.6.7 Кодексу систем розподілу технічним рішенням проектно-кошторисна документація або узгоджується, або до неї надаються обґрунтовані зауваження, що потребують доопрацювання проекту.

За результатами розгляду проектно-кошторисної документації ОСР, що видає технічні умови, оформлює узагальнене технічне рішення щодо проекту.

При цьому, згідно із пунктом 4.6.10 Кодексу систем розподілу під час повторного погодження проектно-кошторисної документації не дозволяється висувати зауваження, якщо вони не стосуються внесених змін до проектною документації або неусунення раніше наданих зауважень.

Таким чином, законодавство у сфері послуг приєднання до систем розподілу електричної енергії не передбачає викладення зауважень до проектною документації у формі листів, які не є технічним рішенням, та висування додаткових нових зауважень.

На підставі наведеного, керуючись статтями 12, 12-1, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та пунктами 3, 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 30.03.2001 № 291/5482 (зі змінами), адміністративна колегія Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надає ПАТ «Сумиобленерго» такі обов'язкові для розгляду

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

У місячний строк з дня отримання цих рекомендацій усунути причини виникнення порушення законодавства про захист економічної конкуренції та умов, що йому сприяли, шляхом дотримання порядку узгодження проектною документації, який визначений Правилами приєднання електроустановок до електричних мереж, затвердженими постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики від 13.01.2013 № 32.

Голова колегії

Є.М. Касьян

Члени колегії

В.М. Коваленко

С.В. Гусак

О.П. Нагорний

